
Hildegarda de Bingen

Autor:

Data de publicació: 20-07-2014

Santa Hildegarda von Bingen (Alemanya, 1098-1179), va néixer el 16 de setembre de 1098, abadessa benedictina, científica, escriptora, il·luminadora, mística i compositora, és la primera persona al món de qui es conserva música escrita. L'any 2012 va ser nomenada santa i, per la vigència del seu pensament, doctora de l'Església pel papa Ratzinger.[1][2]

Predicava en públic per les places utilitzant música i text. Per a ella "igual que la paraula designa el cos, la simfonia designa l'esperit". El seu repertori musical és un dels més extensos de tots els autors medievals. Va escriure representacions sacres, misses, himnes i responsos, a més de nombrosos textos explicatius dels evangelis. Va tenir correspondència amb papes i emperadors, i esdevingué una figura diplomàtica.[3]

Doctora de l'Església

Santa Hildegarda de Bingen

Miniatura del Liber Scivias amb Hildegarda dictant a un escriba

Nom original

(de) Hildegard von Bingen

Biografia

Naixement

Hildegard de Bingen

1098 (Gregorià)

Bermersheim (en)

Mort

17 setembre 1179 (80/81 anys)

Bingen am Rhein

Lloc d'enterrament

Església de Hildegard, a Einbingen, prop de Rüdesheim am Rhein (Hesse)

1136 – 1179

Dades personals

Religió
Catolicisme

Formació
Disibodenberg

Conegut per
Esriptora, miniaturista i autora de música

Activitat

Ocupació
Naturalista, escriptora, compositora, filòsofa, il·luminadora, metgessa, religiosa, poeta, teòloga i abadessa

Estil
Medieval

Professors
Jutta von Sponheim

Orde religiós
Monges benedictines

Abadessa, Sibil·la del Rin, Doctora de l'Església (2012)

Celebració
Església Catòlica Romana, anglicanisme (com a santa)

Beatificació
Antiga, el procés de canonització no ha continuat

Canonització

Pelegrinatge
Abadia d'Eibingen

Festivitat
17 de setembre

Iconografia
Com a monja, escrivint, o amb l'Esperit Sant inspirant-la

Patrona de
Dels esperantistes

Obra

Obres destacables

(1151) Ordo Virtutum (en)
(1152) Scivias (en)

Trajectòria

1112 Es fa monja als quinze anys
1136 Abadessa del monestir de Disibodenberg
1147 Funda un convent prop de Bingen
1150-1160 Recopila poemes lírics i música en la Symphonia armonie celestium
1151 Escriu l'obra moral Ondo virtutum

Santa Hildegarda von Bingen (Alemanya, 1098-1179), va néixer el 16 de setembre de 1098, abadessa benedictina, científica, escriptora, il·luminadora, mística i compositora, és la primera persona al món de qui es conserva música escrita. L'any 2012 va ser nomenada santa i, per la vigència del seu pensament, doctora de l'Església pel papa Ratzinger.[1][2]

Predicava en públic per les places utilitzant música i text. Per a ella "igual que la paraula designa el cos, la simfonia designa l'esperit". El seu repertori musical és un dels més extensos de tots els autors medievals. Va escriure representacions sacres, misses, himnes i responsos, a més de nombrosos textos explicatius dels evangelis. Va tenir correspondència amb papes i emperadors, i esdevingué una figura diplomàtica.[3]

Avui és considerada protofeminista per la seva visió i actitud pràctica del paper de la dona en la societat. També, per haver inventat la lingua ignota, una de les primeres llengües artificials, és la patrona dels que promouen l'esperanto. L'any 2009 es va estrenar la pel·lícula Vision - Aus dem Leben der Hildegard von Bingen, dirigida per Margarethe von Trotta, que narra part de la seva vida.[4]

Contingut

Context

Les dones participaven activament en la vida econòmica, cultural i social en l'època medieval. Al segle xii hi havia una gran efervescència cultural. El coneixement era global, encara no existia l'especialització. Els monestirs femenins encara no eren com van ser del segle xv fins al Concili Vaticà II, no hi havia clausura i eren centres oberts de cultura i investigació on les monges podien estudiar, investigar i exercir una missió de portes enfora. En canvi, era inusual que una monja sortís a predicar.[5]

Hildegarda de Bingen va viure en una època de floriment de la literatura religiosa escrita per dones, referit per alguns com "el moment de les mares de l'Església". Des d'un punt de vista literari van destacar Hildegarda i Hadewijch, i altres ho van fer pel valor científic, històric, etc., de la seva obra. Al llarg dels segles XII i XIV van proliferar moltes autores interessants per diversos motius, com per exemple Christine de Pisan, Elisabet de Schönau, Clara d'Assís, Matilde de Hackeborn, Gertrudis la Gran, Matilde de Magdeburg, Margarida Porete (cremada a la foguera per les seves obres), Beatriu de Natzaret, Caterina de Siena, Brígida de Suècia o Juliana de Norwich.[6]

Hi devia haver compositores brillants però pel fet de ser dones no formaven part del cànon, i foren oblidades i la seva obra perduda. La musicologia ha ignorat figures femenines de rellevància artística i ha amagat les homosexualitats. Hildegarda, per exemple, és una de les artistes més prolífiques en la música medieval però no ha estat considerada interessant fins després dels anys seixanta del segle XX, a partir del moment en què els estudiosos de literatura hagueren demostrat la seva excel·lència en poesia. Les nombroses intèrprets tampoc no s'estudien a causa que el pensament modern entén l'intèrpret com un transmissor neutre entre el compositor i el públic, i que per tant no és interessant. La música d'Hildegarda sona diferent a la dels homes de la seva època, però no és possible avui saber si és una particularitat d'ella, personal, o era un estil femení propi de més dones.[7]

Al segle XII hi havia pocs metges i era usual dirigir-se als monestirs femenins o masculins, on sempre hi havia algú amb coneixements mèdics i solia haver-hi un hospital per a pobres i pelegrins, una farmàcia, un jardí de plantes medicinals i una casa de sagnies. Ja s'havien escrit diversos tractats mèdics, com el de Tròtula al segle xi, De mulierum passionibus. D'altra banda, l'Església estava dividida per heretgies i cismes, i hi havia corrupció i relaxació de costums entre els bisbes, clergues i monjos.[5]

Biografia

Hildegarda va ser la desena filla d'una família de la baixa noblesa, que havia promès dedicar un delme de la seva descendència a l'església, així que, el seu destí ja estava donat quan va néixer. Tot i ser una nena malaltissa, amb tan sols vuit anys, els seus pares la van fer entrar en un convent on l'abadessa Jutta von Sponheim es va fer càrrec de la seva instrucció. Després de la mort de Jutta, l'any 1136, Hildegarda va esdevenir abadessa del convent.[4] Cap el 1150 va organitzar i coordinar el trasllat de la seva comunitat, al nou monestir, prop de Bingen, que era independent jurídica i econòmicament de la comunitat de monjos de Disibodenberg.[5]

A partir del 1158 va emprendre quatre viatges de peregrinació seguint el curs dels quatre rius que conflueixen a Bingen, el riu Main, el Mosel·la, el Rin cap al nord i cap al sud. En aquests viatges sortia a predicar a les places i feia conferències on parlava de la reforma de la clerecia i de la redempció, criticant tant la corrupció del clergat com l'heretgia dels càtars.[4]

Va mantindre una intensa correspondència amb Bernat de Claravall, qui era un gran admirador de la seva obra, i també amb les principals autoritats de l'època, entre d'altres, quatre papes, el rei d'Anglaterra Enric II i la seva dona Elionor d'Aquitània i l'emperador d'Alemanya. Tota la vida va ser malaltissa, aparentment somatitzava una gran sensibilitat i emoció. Es va dedicar a atendre malalts, escoltar-los i fer investigació i recerca de remeis per a guarir-los.

Proclamava la igual dignitat entre homes i dones, com també va lluitar per la dignitat dels oprimits. Va caure en alguns prejudicis misògins propis de la seva època.[5] Hildegarda predicava una teologia en femení i amb simbologia femenina.[8][9] Sobre la sexualitat també tenia un punt de vista femení i positiu, d'ella tenim la primera descripció de l'orgasme.[10] Alguns apunten la seva homosexualitat, tot i que altres consideren que els textos són massa ambigus i no en poden estar segurs.[7][11][12][13]

Obra

Les visions

Des de jove tingué visions de tipus místic però no va començar a escriure les seves visions fins als quaranta anys d'edat, un cop vençuts escrúpols i dubtes.[6] Va escriure tres llibres sobre aquestes experiències religioses: Scivias Domini ('Coneix els camins del Senyor'), considerada la més important, Liber vitae meritorum i De operatione Dei. Les seves visions o "inspiració divina" venien sense èxtasi ni transport. Les elaborava, interpretava i dictava en vigília a col·laboradors que les escrivien, i en destaca la monja Ricarda, a qui estava fortament unida.[6]

Els escrits d'Hildegarda van impressionar profundament a Bernat de Claravall i aquest els hi va fer arribar al Papa Eugeni III (1145-53) qui després de llegir-los va escriure una carta a Hildegarda felicitant-la, animant-la a seguir escrivint i donant-li permís perquè fundés un convent a Bingen, sense la tutela de cap monjo, com era el seu desig.[4]

Il·luminació

Hildegarda també va ser una il·luminadora notable, amb una simbologia pròpia i dibuixos molt originals, ja que feia ús de molts colors, predominant el vermell que ella considerava que era el símbol de la vida. A totes les miniatures es representava a si mateixa a una cantonada escrivint sobre tauletes de cera i rebent la inspiració divina, simbolitzada amb unes flames que li arriben des del cel.[4]

Obra musical

De la seva producció musical, es coneixen més de setanta composicions entre cants, himnes i seqüències, que en fan un dels repertoris més extensos entre els compositors medievals i l'obra amb la que va començar la seva producció musical va ser la Simfonia de l'harmonia de les revelacions celestials.[4] Hildegarda també és la primera compositora de qui es coneix la biografia i la primera dona compositora de música sacra.[4] Una de les seves obres més conegudes, Ordo Virtutum ('Obra de les virtuts'), és un drama litúrgic o representació al·legòrica de la moralitat que té 82 melodies monofòniques, en cant pla, per a l'ànima, i disset virtuts, amb una part parlada per al diable. Hildegarda organitzava celebracions a la seva congregació en forma de rituals amb música en els quals ella i les seves companyes es vestien de núvies de Déu, amb bonics vestits de colors clars i tocats al cabell. Per a elles escrivia poemes i els musicava.[5][2]

Obra científica

La seva obra científica més important i per la que és més coneguda va ser Subtilitates diversarum naturarum creaturarum, (Subtileses de la diversa naturalesa de les coses creades) que va escriure entre 1151 i 1158. A partir de

la seva publicació el segle XIV es presenta com dos textos: Physica o Llibre de la medicina simple, per una banda i, Causae et curae o Llibre de la medicina complexa. La Physica és una recopilació de coneixements de l'època relacionats amb la botànica, zoologia i mineralogia, tot i que, a diferència de l'enciclopèdia d'Herrada de Landsberg, aquesta incorporava coneixements propis d'Hildegarda. Causae et curae estava organitzada en cinc seccions que inclouen receptes detallades per tal de curar més de dues-centes malalties conegudes de l'època que, probablement, Hildegarda havia utilitzat, ja que va tractar molts malalts a l'hospital del convent.[4] Tenia coneixements de física, dels principis actius de plantes medicinals, anatomia, fisiologia i psicologia. Amb una visió holística del món, va desenvolupar uns mètodes medicinals pels quals era ben coneguda i que fan servir avui dia alguns metges austríacs i alemanys.[6][14][5]

Aquesta obra també té altres seccions com cosmologia i una descripció del paper de l'home a l'univers. Hildegarda també utilitza per primera vegada l'innovador concepte de viriditas, el poder de reverdir, i que utilitza tant a nivell físic com espiritual. També tracta profusament la sexualitat incloent-hi, no només el paper de la procreació si no mencionant expressament el plaer sexual, tant de l'home com de la dona i fent la primera descripció detallada de l'orgasme femení i les seves semblances i diferències amb el masculí.[4]

La lingua ignota

Una altra de les seves principals obres és la creació de la seva lingua ignota ('llengua desconeguda'), una de les primeres llengües artificials de la història, per la qual és considerada patrona dels esperantistes.[15]

Reliquiari amb les restes de la santa a l'església d'Eibingen

Veneració

En vida ja fou tinguda per santa pel poble, que li atribuïa guaricions i, fins i tot, la resurrecció d'un mort. En morir, malgrat que ràpidament s'engegà un procés de canonització per part de Gregori IX i posteriorment per Innocenci IV, s'interrompé.

Popular i localment, continuà sent venerada i, encara que anomenada santa, tenia el rang de beata. El 2012, el 10 de maig, Benet XVI la inscriví al catàleg de sants de l'Església catòlica, en un procés de canonització equipol·lent.

Va anunciar, a més, la seva intenció de declarar-la doctora de l'Església, acte que va tenir lloc el 7 d'octubre de 2012.[4]

Hildegarda apareix també en el calendari de sants d'algunes esglésies anglicanes, com l'Església d'Anglaterra, en què es venera com a santa el 17 de setembre.

Vegeu també

Juliana Morell

Referències

Nota: Només hi havia trenta-tres Doctors de l'Església, trenta homes i tres dones, i l'any 2012 van ser afegits Juan de Ávila i Hildegarda de Bingen. En 2016 en són 36 en total.

Hildegarda de Bingen: la reforma mediante la belleza Diana Barnes Pardos y Alejandro García Ingrisano 18/01/2012 (castellà)

Montanyà, Xavier «La revolució d'una monja». Sàpiens [Barcelona], núm. 96, octubre 2010, p.76. ISSN: 1695-2014.

Muñoz Páez, Adela. Sabias. La cara oculta de la ciencia. (en espanyol). Penguin Random House, 1/3/2017,

p. 109-120. ISBN 9788499927022.

Hildegarda de Bingen: un mensaje para nuestro tiempo Rosa Maria Pirquer i Pomés (castellà)

Hildegarda de Bingen Publicació Visat, número 6, octubre de 2008 (català)

Pilar Ramos López (2003), *Feminismo y música: Introducción crítica*, Narcea Ediciones. ISBN 9788427714199 (castellà)

Andrea Dickens,(2009). *The Female Mystic*, Ed. Tauris. ISBN 9781845116415 (anglès)

Barbara Newman, (1987). *Sister of Wisdom: St. Hildegard's Theology of the Feminine*, ed. Berkeley, University of California Press. ISBN 9780520211629 (anglès)

Monson, Craig A.; Montemorra Marvin, Roberta. *Music in Print and Beyond* (en anglès). Boydell & Brewer, 2013, p. 8. ISBN 1580464165.

Bruce Wood Holsinger (1993), *Embodiment and homoerotics of devotion in the music of Hildegard von Bingen*, *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 19 (Autumn, 1993): pp. 92-125. (anglès)

Karen Cherewatuk and Ulrike Wiethaus (1993), *Dear Sister: Medieval Women and the Epistolary Genre*. Middle Ages Series. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. (anglès)

"Hildegard von Bingen ha llegado a convertirse en un icono lésbico y protofeminista internacional. Al margen de argumentos a favor o en contra de esta calificación; al margen de si existen o no pruebas convincentes de la homosexualidad de la sabia monja, su conversión en símbolo de la comunidad lesbiana es ya un hecho irreversible."

Canonización de Hildegarda de Bingen Carlos Manuel López Campos, *Andalucía Información* 07/05/2014 (castellà)

Teología hecha por mujeres a partir de la feminidad Leonardo Boff (castellà)

Schnapp, Jeffrey T. *Virgin's words : Hildegard of Bingen's Lingua Ignota and the Development of Imaginary Languages Ancient to Modern* (en anglès). 2a ed., 1991.

Bibliografia

En altres projectes de Wikimedia:

Commons (Galeria)

Commons (Categoria)

Bingen, Hildegarda de. *Concert de l'harmonia de les revelacions celestes*. L'Abadia de Montserrat, 1997. ISBN 9788478268160.

Solé, Mercè. Hildegarda de Bingen, música, ciència, esperit. Centro De Pastoral Liturgic, 2005. ISBN 9788498050516.
Aiguadé i Benet, Rosamaria. La veu de la dona a l'edat mitjana: Antologia i estudi de textos lírics romànics. Castelló d'Empúries: Ajuntament de Castello d'Empúries, 1994. ISBN 978-8488451019.

Enllaços externs

Concert de l'harmonia de les revelacions celestes Traducció al català de Gabriel de la S. T. Sampol. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1997

Registres d'autoritat

WorldCat

CANTIC: a10473592

BNE: XX888504

BNF: cb11907515z

GND: 118550993

LCCN: n80118409

VIAF: 87772061

ISNI: 0000 0001 1867 5311

SELIBR: 190783

SUDOC: 026922118

BIBSYS: 90371430

ULAN: 500128060

NLA: 35885645

NDL: 00620824

NKC: jn19981001458

ICCU: ITICCUFIV94519

Bases d'informació

GEC: 0032655

Europeana: 146832